

Miten taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeita voidaan arvioida?

Toimittaja Aino Myllärinen

Haastattelussa Tampereen lukiokoulutuksen johtaja Mari Aalto

Toimittaja Aino Myllärinen: Ylioppilastutkinto on perinteisesti koostunut matematiikassa, kielissä ja reaaliaineissa järjestettävistä kokeista. Nyt hallitus kuitenkin suunnittelee taito- ja taideaineiden, eli kuvataiteen musiikin ja liikunnan, lisäämistä ylioppilastutkintoon. Miten itse suhtaudutte tähän esitykseen, Tampereen lukiokoulutuksen johtaja Mari Aalto?

Mari Aalto: No suhtaudun asiaan erittäin positiivisesti. Lukiokoulutuksen tehtävä on kasvattaa laaja-alaisia nuoria kohti tulevaisuuden elämää ja taitoaineilla on merkittävä rooli siinä osana sitä yleissivistystä, mitä lukiokoulutus antaa ja tällä saadaan nyt niillekin uudenlainen painoarvo.

Toimittaja Aino Myllärinen: Uskotko, että uudistus lisää näiden aineiden kirjoittamista?

Mari Aalto: Kaiken kaikkiaan varmasti lukeminen tulee lisääntymään. Pitää muistaa, että ylioppilastutkinnossa on jokaisen kuitenkin valittava vähintään viisi suoritettavaa ainetta tai koetta, ja edelleen säilyy sitten tämä teoriapainotteisuus neljän aineen puolelta. Eli eihän meillä viiden aineen tutkintokaan ole vielä kauaa ollut, että uudistus on siltäkin osin uusi. Eli se ei vie pois meiltä mitään, päinvastoin — se tuo meille lisää.

Toimittaja Aino Myllärinen: Miten uudistus tulisi käytännössä näkymään lukioissa?

Mari Aalto: No tällä hetkellä tietysti ensimmäinen vaihe on se, että lainsäädäntö etenee. Se mahdollistaa, että ylioppilastutkintoon tulee uusi aine eli se on tämä kuvataide, liikunta tai musiikki lukiodiplomin kautta. Sen jälkeen lähtee ylioppilastutkinnon valmistelu siitä, että miten käytännössä toteutetaan, eli sitten aletaan tietysti odottamaan ylioppilastutkintolautakunnan ohjeita. Sitten nähdään, että mitä se ihan oikeasti käytännössä tarkoittaa. Edellyttääkö se edelleen sama määrän niitä valinnaisia opintoja suoritettavaksi näissä aineissa, tuleeko jotakin valmistavien näyttöjen erillisiä opintoja? Tullaanko tuntijakoon tekemään jotakin uusia esimerkiksi valtakunnallisia opintoja? Eli me tietysti odotamme ihan näitä käytännön asioita, että miten virallisesti käytännössä tullaan tekemään. Sitten tietysti tällähän voi olla myös rekrytointimerkityksiä eli opettajien tarpeen lisääntymistä. Toisaalta se voi tietysti joissakin reaaliaineissa myös vähentää tuntimääriä, kun mennään kohti sitten uutta ylioppilastutkinnon ainetta.

Toimittaja Aino Myllärinen: Millaisia ongelmia uskot taito- ja taideaineiden arviointiin liittyvän?

Mari Aalto: Tällä hetkellä tietysti huolta kantaa se, että miten me saamme yhteismitallinen arvioinnin. Kun me ajattelemme esimerkiksi vaikkapa kieliä, me tiedämme, että tärkeää on sanan oikeinkirjoitusasu, lauserakenteet, prepositioiden käyttö, taivutukset ja niin edelleen. Meillä on selkeitä kriteereitä, joilla arvioida. Millä tavalla saadaan yhteismitallista arviointikriteerit, se on todella haasteellinen kysymys. Millä tavalla tullaan järjestämään valmistavat näytöt, alustavat arvioinnit, käytännön toteutukset ylioppilastutkinnon koepäivänä? Eli tässä on vielä paljon kysymyksiä, joihin haetaan vastauksia. Ja ehkä niitä valmistelevalla työryhmällä jo joihinkin asioihin on, mutta kyllä kyllä niinkun paljon on vielä ilmassa kysymyksiä.

Toimittaja Aino Myllärinen: Osaatko yhtään avata, että miten nämä valmistavat näytöt juuri pidettäisiin ennen näitä varsinaisia kokeita?

Mari Aalto: No tietysti nykyisissä lukiodiplomieissa on jo esimerkiksi portfolion keräämistä, niinkun vaikkapa musiikissa tai liikunnassa niitä tehdään pitkällä aikavälillä. Eli tuleeko jotakin tällaisia, että kerätään pitkältä aikaväliltä, annetaan jotakin konserttinäyttöjä tai mitä se sitten onkin, eli tietysti aineista vähän riippuu. Mutta millä tavalla saadaan juuri sitten se alustava arviointi yhteismitalliseksi? Tarvitaanko jo valmistaviin näyttöihin useampaa arvioijaa vai miten sitten käytännössä toteutetaan. Ja tää tuo tullessaan nyt sitten huolen myös siitä, että kuinka paljon kustannukset lisäänty. Opetus- ja kulttuuriministeriö on lakiluonnoksessa lähtenyt siitä, että tämä ei lisäisi juurikaan koulutuksen järjestäjän kustannuksia, mutta ylioppilastutkintolautakunnan lisää, kun heille tulee tarkastettavaksi yksi koe lisää. No kyllähän tämä tuo tietysti yhden koepäivän järjestelyihin lisää. Se sitoo meiltä edelleen valvovaa resurssia, se sitoo meiltä tiloja eli kyllä siitä seuraa koulutuksen järjestäjillekin jotakin ja millä tavalla korvataan näistä alustavista arvioinneista ja kuinka monelle henkilölle korvataan? Eli tulee myös kustannuksia.

Toimittaja Aino Myllärinen: Mitä hyötyjä uudistus sitten toisi tullessaan? Uskotko, että se voisi esimerkiksi lisätä nuorten harrastuneisuutta?

Mari Aalto: Sehän olisi tosi hienoa, jos se lisäisi. Mehän tunnustetaan kuitenkin, että yläkoulu- ja lukioiässä harrastukset usein jää. Ja varsinkin esimerkiksi liikunnassa nähdään, että nämä 16—18-vuotiaat on ikäryhmä, joka liikkuu meillä vähiten, ennen kuin sitten mennään tuonne seniori-ikäisiin eli yli 70 vuotiaisiin. Eli kyllähän se hienoa olisi, jos näillä pystyttäisiin edesauttamaan esimerkiksi liikunnallisen elämäntavan lisääntymistä ja yhtä lailla musiikin tai kuvataiteen harrastuneisuutta. Näillähän voi olla yhteyttä myös esimerkiksi mielen pirteyteen, mielenterveyden haasteisiin tai ahdistuneisuuden kokemuksen vähenemiseen. Eli kyllä tällä voi olla myös muunlaisia hyviä vaikutuksia, kun vaikutuksia sitten ehkä niihin ainevalintoihin. Eli totta kai me

toivomme, että harrastuksia ylläpidetään ja pysyy lukioaikanaikin. Lukio ei ole koko elämä siinä ikävaiheessa.

Toimittaja Aino Myllärinen: Millaisena näet taito- ja taideaineiden aseman lukioissa tällä hetkellä?

Mari Aalto: Valitettavasti edellisessä korkeakoulujen valintauudistuksessa nähtiin kyllä hyvin selvästi se, että jos me käymme ihan tavallisia lukijoita, ei erityistehtäviä, niin kyllähän taito ja taideaineiden valinnaiset opinnot on kärsineet. Samalla tavalla, kun meillä on valinnaisten vieraiden kielten lukeminen vähentynyt. Eli kyllä meillä varsinkin tämä korkeakoulujen valintauudistus siirsi painopistettä pitkään matematiikkaan ja luonnontieteellisiin aineisiin, ja nythän sitä tehtiin sitten jo pientä pientä entrausta tähän valintaperusteisiin ja nyt on jo pieniä signaaleja, että se vaikuttaa jo nyt, niin kyllä tämäkin tulee varmasti sitten vaikuttamaan omalla tavallaan. Tietysti se on merkittävä vaikutus, että miten korkeakoulut ottavat vastaan tämän uuden. Mikäli tästä korkeakouluissa aletaan antamaan lisäpisteitä tai pisteitä hakuvaiheessa, niin se on heti tietysti se joka vaikuttaa, että raadollista, mutta järjestelmä tuottaa meille sitä, että mitä me teemme, me emme tee vain omasta ilosta tai omaksi hyödyksi. Eli kyllä meidän täytyy paljon tuijottaa sitä, että mitä se järjestelmä sitten myöhemmin, mitä hyötyä se tuottaa, niin kyllä se vaikuttaa.

Toimittaja Aino Myllärinen: Viime kuukausina on puhuttu paljon kulttuurin kohdistuvista leikkauksista, kuten myös Suomen heikosta olympialaismenestyksestä. Niin uskotko, että taito ja taideaineiden aseman kohentaminen lukioissa voisi nostaa kulttuurin ja liikunnan arvostusta, sekä kiinnostusta niihin myös laajemmin?

Mari Aalto: Välttämättä näiden välillä ei ehkä yhtälö ole niin suora. Kun me tunnistamme sen, että esimerkiksi erityistehtävälukioista, vaikkapa ilmaisutaitopainotteista, niin eihän sieltä kuitenkaan kaikki suuntaudu ilmaisuummatteihin, teatterialalle tai näyttämötaiteeseen, että ei se ole ihan niin yks yhteen. En näkisi, että esimerkiksi tällä on huippu-urheiluun suoraa yhteyttä. Sen sijaan meidän erityislukiojärjestelmällä on suoraan yhteyttä sellaiseen, että me pystymme tukemaan niitä opiskelijoita näissä harrastuksissa. Mutta että tää ei tuota vielä niin paljon sitä hyötyä, tämä lukiodiplomi tai ylioppilastutkinnossa suoritettava taito- ja taideaineiden koe.